**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**
**Географічний факультет**
**Кафедра географії та менеджменту туризму**

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**
Декан географічного факультету
_____ Мирослав ЗАЯЧУК
«31» серпня 2026 року

# РОБОЧА ПРОГРАМА
## навчальної дисципліни

## Підприємництво та бізнес-адміністрування в туризмі
## обов’язкова

**Освітньо-професійна програма** *Міжнародний туризм і туроперейтинг*
(назва програми)

**Спеціальність** *J3 "Туризм та рекреація"*
(вказати: код, назва)

**Галузь знань** *J "Транспорт та послуги"*
(вказати: шифр, назва)

**Рівень вищої освіти** *другий (магістерський)*

**Географічний**

**Мова навчання** українська

**Чернівці 2026 рік**

Робоча програма навчальної дисципліни **Підприємництво та бізнес-адміністрування в туризмі** складена відповідно до освітньої програми «Міжнародний туризм і туроперейтинг».

**Розробник:** доц. ***Скутар Тетяна Дмитрівна,*** доцентка кафедри географії та менеджменту туризму, к. геогр. н.

**Викладач**, що забезпечує читання навчальної дисципліни: доц. ***Скутар Тетяна Дмитрівна,*** доцентка кафедри географії та менеджменту туризму, к. геогр. н.

Погоджено
з гарантом ОП «Міжнародний туризм
і туроперейтинг» _____ Олександр КОРОЛЬ

Затверджено на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму
Протокол № 1 від *"25" серпня 2026 року*

Завідувач кафедри географії
та менеджменту туризму _____ Олександр КОРОЛЬ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від *"31" серпня 2026 року*

Голова навчально-методичної ради
географічного факультету _____ Наталя АНДРУСЯК

© Чернівецький національний університет, 2026 рік
© Скутар Т.Д., 2026 рік

**Мета навчальної дисципліни** полягає у формуванні в майбутніх фахівців системи знань із туристичного підприємництва та розкритті теоретико-методологічних засад процесного підходу до управління підприємством.

**Пререквізити**. Вихідна.

Ефективність засвоєння курсу підвищує вивчення таких навчальних дисциплін: „Виїзний туризм", „Ініціативний туроперейтинг".

**Результати навчання.**

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей**:

- ЗК 1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.
- ЗК5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми
- СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.
- СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації.
- СК7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльності суб'єктів туристичного ринку.

**Програмні результати навчання:**

- РН3. Застосовувати сучасні цифрові технології, методи та інструменти дослідницької та інноваційної діяльності для розв'язання складних задач у сфері туризму та рекреації.
- РН6. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку.
- РН7. Організовувати співпрацю зі стейкголдерами, формувати механізми взаємодії суб'єктів туристичного ринку з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
- РН8. Управляти процесами в суб'єктах індустрії туризму та рекреації на різних ієрархічних рівнях, які є складними, непередбачуваними і потребують нових стратегічних підходів.
- РН10. Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування.
- РН11. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем, презентації результатів досліджень та проєктів у сфері туризму і рекреації.

## Опис навчальної дисципліни
## Загальна інформація

| **Назва навчальної дисципліни**<br>*Підприємництво та бізнес-адміністрування в туризмі* | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Форма навчання | Рік підготовки | Семестр | Кількість | | | Кількість годин | | | | | | Вид Підсум. контролю |
| | | | кредитів | годин | змістових модулів | лекції | практичні | семінарські | лабораторні | самостійна робота | індивідуальні завдання | |
| Денна | 1 | 1 | 3,5 | 105 | 2 | 16 | 14 | - | - | 75 | - | залік |

## Структура змісту навчальної дисципліни

| *Назви змістових модулів і тем* | *Денна форма* | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | *усього* | *у тому числі* | | | | |
| | | *л* | *п* | *лаб* | *інд* | *с.р.* |
| *1* | *2* | *3* | *4* | *5* | *6* | *7* |
| **Теми лекційних занять** | **Змістовий модуль 1. Підприємництво в туризмі** | | | | | |
| **Тема 1.** Вступ до курсу „Підприємництво та бізнес-адміністрування в туризмі” | 3 | 1 | - | | | 2 |
| **Тема 2.** Суть та особливості підприємницької діяльності в туризмі | 15 | 4 | - | | | 11 |
| **Тема 3.** Бізнес-модель як передумова розроблення стратегії підприємства на ринку | 16 | 2 | 3 | | | 11 |
| **Тема 4.** Інновації як ключова умова успішного бізнесу | 16 | 3 | 2 | | | 11 |
| Модуль контроль | 7 | - | 2 | | | 5 |
| **Разом за ЗМ 1** | **57** | **10** | **7** | | | **40** |
| **Теми лекційних занять** | **Змістовий модуль 2. Бізнес-адміністрування в туризмі** | | | | | |
| **Тема 5**. Бізнес-процеси туристичних підприємств: сутність та класифікація | 14 | 2 | 2 | | | 10 |
| **Тема 6**. Бізнес-адміністрування як складова ефективної системи управління підприємством за сучасних умов | 12 | 2 | - | | | 10 |
| **Тема 7**. Інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень | 15 | 2 | 3 | | | 10 |
| Модуль контроль | 7 | - | 2 | | | 5 |
| **Разом за ЗМ 2** | **48** | **6** | **7** | | | **35** |
| ***Усього годин*** | ***105*** | ***16*** | ***14*** | | | ***75*** |

## Тематика лекційних занять з переліком питань

| *№ з/п* | *Назва теми з основними питаннями* |
|---|---|
| 1 | **Тема 1.** Вступ до курсу „Підприємництво та бізнес-адміністрування в туризмі”<br>- Мета і завдання курсу. Компетентності та програмні результати навчання.<br>- Силабус, структура змісту навчальної дисципліни.<br>- Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни.<br>- Інформація про навчально-методичні матеріали на платформі Moodle.<br>- Академічна доброчесність.<br>- Використання ШІ. |
| 2 | **Тема 2.** Суть та особливості підприємницької діяльності в туризмі<br>- Поняття, передумови та принципи підприємництва.<br>- Функції підприємництва.<br>- Ділові і психологічні якості підприємця.<br>- Особливості туристичного бізнесу.<br>- Ризики в туристичній діяльності. |
| 3 | **Тема 3.** Бізнес-модель як передумова розроблення стратегії підприємства на ринку<br>- Поняття бізнес-моделі.<br>- Методика побудови бізнес-моделі Канвас (Business Model Canvas).<br>- Структура бізнес-моделі. |
| 4 | **Тема 4.** Інновації як ключова умова успішного бізнесу<br>- Поняття про інновації в туризмі, їх види.<br>- Особливості інновацій у туристичному бізнесі.<br>- Методи генерації бізнес-ідей<br>- Дизайн-мислення – успішна світова методика для створення інновацій. |
| 5 | **Тема 5.** Бізнес-процеси туристичних підприємств: сутність та класифікація<br>- Сутність процесного підходу до управління підприємством.<br>- Суть поняття „бізнес-процес”.<br>- Бізнес-процеси туристичних підприємств.<br>- Цифровізація бізнес-процесів. |
| 6 | **Тема 6.** Бізнес-адміністрування як складова ефективної системи управління підприємством за сучасних умов<br>- Сутність та функції бізнес-адміністрування.<br>- Принципи бізнес-адміністрування |
| 7 | **Тема 7.** Інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень<br>- Інформаційні системи та їх роль в діяльності сучасних підприємств. |

| | |
|---|---|
| | - Системи підтримки прийняття рішень.<br>- Використання штучного інтелекту у процесі прийняття управлінських рішень. |

## Тематика практичних занять з переліком питань

| *№ з/п* | *Назва теми (питання/завдання)* |
|---|---|
| 1 | **Практична робота № 1.** Франчайзинг як ефективна модель ведення туристичного бізнесу<br>Ознайомитися з кейсом, проаналізувати ситуацію і виконати завдання кейсу |
| 2 | **Практична робота № 2.** Інновації в туристичному бізнесі<br>Підготувати презентацію про інновації в туристичному бізнесі |
| 3 | **Практична робота № 3.** Оцінка якості туристичної послуги/продукту<br>Ознайомитися з методами оцінки якості туристичних послуг і виконати оцінку якості отриманої послуги/продукту туристичного підприємства (на вибір) |
| 4 | **Практична робота № 4.** Підтримка процесу прийняття рішень засобами MS Excel<br>Розв'язати задачі, використовуючи інструменти „Диспетчер сценаріїв" та „Підбір параметра" MS Excel |

## Самостійна робота студентів*

| № з/п | Назва теми | Кількість годин |
|---|---|---|
| 1 | Ознайомлення з силабусом курсу та навчально-методичними матеріалами на платформі Moodle | 2 |
| 2 | Порівняльний аналіз переваг і недоліків професійної діяльності за наймом та започаткування власної справи | 3 |
| 3 | Механізми державної підтримки підприємництва в умовах війни | 3 |
| 4 | Соціальна відповідальність бізнесу | 4 |
| 5 | Франчайзинг у туристичному підприємництві | 11 |
| 6 | Підприємництво та інновації в туризмі | 5 |
| 7 | Бізнес-етика в туризмі | 6 |
| 8 | Бізнес-процеси туристичних підприємств: сутність та класифікація | 7 |
| 9 | Сутність бізнес-адміністрування | 8 |
| 10 | Системи підтримки прийняття рішень | 8 |
| 11 | Якість турпродукту - основа конкурентоспроможності туристичного підприємства | 3 |
| 12 | Управління якістю послуг туристичних підприємств | 4 |
| | Підготовка до модульних контрольних робіт | 10 |
| **Всього** | | **75** |

*Оцінка самостійної роботи входить до тематичного і підсумкового контролю.

## Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- розповідь;
- лекція (проблемна лекція; лекція-візуалізація);
- пояснювально-ілюстративний метод навчання;
- проблемний виклад навчального матеріалу;
- метод порівняння;
- дослідна робота та метод проекту;
- кейс-метод;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (Moodle, Google Meet);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

## Система контролю та оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів є:

– стандартизовані тести;
– контрольні тестування;
– усне опитування;
– захист і презентація результатів виконаних практичних завдань (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
– доповідь із презентацією з теоретичних питань.

*Форми поточного контролю:*

– усна (відповідь студента по теорії щодо виконання практичних завдань);
– захист і презентації результатів виконаних лабораторних завдань;
– письмова (тестування);

*Форма підсумкового контролю:* залік.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем шляхом виконання конкретних завдань (індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі роботи, презентації чи тематичні тестування). Кількість передбачених балів за різні види робіт зазначено у робочій програмі та в системі дистанційного навчання Moodle, куди студенти можуть завантажувати роботи, і де здійснюється тестовий контроль. Результати оголошуються під час занять та/або виставляються в Moodle. Самостійна робота враховується при складанні поточних і підсумкових тестів, під час захистів практичних робіт.

Підсумкові тести та білети (іспит) покликані перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу, здатності осмислити і відтворити зміст даної частини дисципліни.

### Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

**Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни**

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

**Критерії оцінювання за основними видами робіт** – завантажити >>>

| **Кількість балів за одне правильне тестове завдання** | **Критерії оцінювання тестових завдань** |
|---|---|
| **1 бал** | Тестове завдання складається, принаймні, з чотирьох варіантів змістовних відповідей, з яких лише одна правильна. Неправильні відповіді неочевидні та виглядають правдоподібними за відсутності знань із питання, релевантного тестовому завданню. |

## Розподіл балів, які отримують студенти

| Поточне оцінювання *(аудиторна та самостійна робота)* | | | | | | | Підсумковий тест (іспит) | Сума балів |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Змістовий модуль №1 | | | | Змістовий модуль №2 | | | 40 | 100 |
| Т1 | Т2 | Т3 | Т4 | Т5 | Т6 | Т7 | | |
| - | 10 | 10 | 10 | 10 | 10 | 10 | | |

Т1, Т2 ... Т7 – теми змістових модулів.

## Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

| **Оцінка за національною шкалою** | **Оцінка за шкалою ЄКТС** | |
|---|---|---|
| | **Оцінка (бали)** | **Пояснення за розширеною шкалою** |
| **Зараховано** | A (90-100) | Зараховано |
| | B (80-89) | |
| | C (70-79) | |
| | D (60-69) | |
| | E (50-59) | |
| **Незараховано** | FX (35-49) | незараховано з можливістю повторного складання |
| | F (1-34) | (незараховано) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання |

## Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Суть та особливості підприємницької діяльності в туризмі
2. Поняття, передумови та принципи підприємництва.
3. Функції підприємництва.
4. Ризики підприємницької діяльності
5. Ділові і психологічні якості підприємця.
6. Особливості туристичного бізнесу.

7. Ризики в туристичній діяльності.
8. Франчайзинг у туристичному підприємництві.
9. Бізнес-етика в туризмі
10. Соціальна відповідальність бізнесу
11. Бізнес-модель як передумова розроблення стратегії підприємства на ринку
12. Поняття бізнес-моделі.
13. Методика побудови бізнес-моделі Канвас.
14. Шаблон бізнес-моделі (Business Model Canvas).
15. Інновації як ключова умова успішного бізнесу.
16. Поняття про інновації в туризмі, їх види.
17. Особливості інновацій у туристичному бізнесі.
18. Методи генерації бізнес-ідей.
19. Дизайн-мислення – успішна світова методика для створення інновацій.
20. Основні принципи презентації бізнес ідей.
21. Ризики в інноваційній діяльності.
22. Сутність процесного підходу до управління підприємством.
23. Суть поняття „бізнес-процес", атрибути бізнес-процесів.
24. Класифікація бізнес-процесів.
25. Бізнес-процеси туристичних підприємств.
26. Цифровізація бізнес-процесів.
27. Бізнес-адміністрування як складова ефективної системи управління підприємством за сучасних умов.
28. Сутність та функції бізнес-адміністрування.
29. Принципи бізнес-адміністрування.
30. Інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.
31. Інформаційні системи та їх роль в діяльності сучасних підприємств.
32. Системи підтримки прийняття рішень.
33. Підтримка процесу прийняття рішень засобами MS Excel.
34. Використання штучного інтелекту у процесі прийняття управлінських рішень.
35. Якість турпродукту - основа конкурентоспроможності туристичного підприємства
36. Складові компоненти якості туристичних послуг.
37. Чинники впливу на якість туристичного продукту.
38. Проблеми якості надання туристичних послуг.
39. Критерії оцінки якості комплексного туристичного продукту.
40. Методи оцінки якості туристичних послуг.
41. Мета, цілі та завдання управління якістю туристичних послуг.
42. Формування системи управління якістю на туристичному підприємстві.
43. Механізми державної підтримки підприємництва в умовах війни.

-

## Зарахування результатів здобутих шляхом неформальної освіти

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №4 від 28.03.2022 року)»

(https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами **неформальної освіти:**

– робота чи стажування за фахом, що підтверджується документом із підприємства та забезпечує набуття компетентностей, передбачених навчальною дисципліною;

– проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на платформі Prometheus (https://prometheus.org.ua) та інших фахових платформах, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

## Рекомендована література

### *Основна література*


1. Захарченко Н.В., Перспективи розвитку дизайн-мислення в управлінні бізнесом та інноваціями. А*кадемічний огляд*. 2022. № 1 (56). С. 53-60
2. Крупельницька І.Г., Євась Т.В., Жукова О.А. Теоретичні аспекти бізнес-адміністрування як складової системи управління підприємством. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Вип. 3(03). С. 50–53.
3. Мальська М.П. Економіка туризму: теорія та практика : підручник / М.П. Мальська, М.Й. Рутинський, С.В. Білоус, Н.Л. Мандюк. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 544 с.
4. Мельниченко С.В. Управління бізнес-процесами в туризмі : монографія. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 264 с.
5. Нестеренко О.В., Савенков О.І., Фаловський О.О. Інтелектуальні системи підтримки прийняття рішень: навч. посіб. К.: Національна академія управління, 2016. – 188 с.
6. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнес-культури : навч. посіб. Київ: «Центр навчальної літератури», 2020. 168 с.
7. Підприємництво та організація власного бізнесу: навч. посібн. / За ред. Р.І. Грешка. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2022. 580 с.


### *Додаткова література*


1. Галушка З.І., Лусте О.О. Стратегії розвитку бізнесу: теорія і практика. Навчальний посібник. Чернівці. ЧНУ, 2021. 290 с.
2. Головко О. & Ткаченко Ф. Цифровізація бізнес-процесів: передумови та тенденції. *Управління розвитком складних систем*. 2025. № 62. С. 62–71. URL : https://doi.org/10.32347/2412-9933.2025.62.62-71
3. Дороніна О., Дядій В. Використання штучного інтелекту у процесі прийняття управлінських рішень: ризики та переваги. *Економіка і організація управління.* Січ 2025. С.53-61. DOI : https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.3.6.

4. Коломоєць Є. (2024). Цифрова трансформація бізнесу як основа підвищення його конкурентоспроможності. *Сталий розвиток економіки*, (4(51). С.72-80. URL : https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-10

5. Круковська О. Оцінка якості продукції та послуг готельно-ресторанного бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2023. №56. URL : https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-35

6. Кукліна Т.С., Цвілий С.М., Журавльова С.М. Використання штучного інтелекту в туристичному бізнесі. *Вісник Херсонського національного технічного університету.* 2025. Том 2. № 1(92). URL : https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2025.1.2.50

7. Кушнірук, В., Величко, О., & Коваль, О. (2023). Управління бізнес-процесами в готельно-ресторанному бізнесі. Економіка та суспільство, (47). URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-65

8. Мельниченко С. Методика дослідження якості обслуговування на туристичних підприємствах. *Вісник КНТЕУ.* 2012. № 1 С.24-33.

9. Ніколайчук О. Оцінка впливу зовнішніх чинників на розвиток підприємництва в сфері туризму та гостинності України. *Вісник Тернопільського національного економічного університету.* 2019. № 2. С. 100-112.

## Інформаційні ресурси

1. https://diia.gov.ua/news/portal-diyabiznes
2. https://profi.dcz.gov.ua/tests/
3. http://www.ukrstat.gov.ua/
4. https://www.indexmundi.com/facts/ukraine/international-tourism
5. https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.DPRT

## Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано такими документами ЧНУ:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

**Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:**

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.